

Grønvolds Bil-Demontering AS
Byhagan
2385 Brumunddal

Oslo, 18.12.2023

Deres ref.:
Karl Morten Dalen

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/9914
2023.0604.miljodir

Saksbehandler:
Annicken Hoel

Rapport etter tilsyn 12. desember 2023 hos Grønvolds Bil-demontering AS

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos Grønvolds Bil-demontering AS (virksomhetsnummer: 971975830) – heretter kalt GBD.

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Ansatte hos GBD utfører tapping av f-gass i klimaanlegg i biler uten å ha opplæringsbevis
- Avvik 2: GBD selger avtappet og rensset f-gass til bilverksteder uten å forsikre seg om at kjøper har opplæringsbevis for å håndtere slik gass
- Avvik 3: GBD mangler skriftlige rutiner og informasjon om f-gassregelverket i sitt internkontrollsystem

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

GBD må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 9. februar 2024.

Miljødirektoratet påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: GBD kan med fordel ha en samlet oversikt over all f-gass som sendes ut av virksomheten
- Anmerkning 2: GBD kan med fordel etablere skriftlig rutine for kontroll og forebyggende vedlikehold av tappemaskin for f-gass

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost innen 9. februar 2024

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Annicken Hoel. Merk svaret med saksnummer 2023/5625 og tilsynsnummer 2023.0604.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Ansatte hos GBD utfører tapping av f-gass i klimaanlegg i biler uten å ha opplæringsbevis

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- produktforskriften §6a jf. forordning (EU) nr. 517/2014 artikkel 8 nr. 2

Beskrivelse av krav

Personell som utfører service på f-gass i personbiler og varebiler under 3,5 tonn skal ha opplæringsbevis. Dette beviset skal være i samsvar med artikkel 10 nr. 2 i f-gassforordningen.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

GBD har fire maskiner for tapping av gass på flaske og én servicemaskin for tapping og rensing av kjølemediet R-134a. Rundt sju ansatte jobber med kondemnering av klimaanlegg i biler, og så godt som alle sju bruker maskinene.

Under tilsynet dokumenterte GBD at minst én av de sju har opplæringsbevis. GBD opplyste at det var enkelte andre som også har bevis, men at de ikke har oversikt over opplæringsbevisene deres. Det er imidlertid flere av de sju som jobber med tapping av f-gass som mangler opplæringsbevis. Dette er brudd med kravet om at alle som håndterer f-gass fra klimaanlegg i kjøretøy må ha opplæringsbevis.

GBD informerte om at de planlegger å sende de som ennå ikke har opplæringsbevis på kurs for å få det nødvendige opplæringsbeviset for å kunne utføre tapping av HKF i klimaanlegg i biler.

Dette er noe som gjøres som del av et pågående arbeid med å kartlegge ansattes ulike sertifikater og behov for opplæring.

Avvik 2: GBD selger avtappet og rensset f-gass til bilverksteder uten å forsikre seg om at kjøper har opplæringsbevis for å håndtere slik gass

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- produktforskriften § 6a jf. forordning (EU) nr. 517/2014 artikkel 11 nr. 4

Beskrivelse av krav

Fluorholdige klimagasser skal bare selges til og kjøpes av foretak som innehar relevante sertifikater eller bevis i samsvar med artikkel 10, eller foretak som har ansatte som innehar et sertifikat eller et opplæringsbevis i samsvar med artikkel 10 nr. 2 og 5.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

GBD sender i hovedsak avtappet f-gass til Isovator for destruksjon. Noe gass blir imidlertid tappet og rensset i servicemaskinen, og denne gassen blir solgt. Hittil i 2023 har GBD sendt ca 138 kg f-gass til Isovator og solgt ca 58 kg, se også anmerkning 1.

GBD kontrollerer ikke at kjøper av gassen har nødvendig opplæringsbevis, evt. gyldig sertifikat, til å kunne håndtere gassen.

Avvik 3: GBD mangler skriftlige rutiner og informasjon om f-gassregelverket i sitt internkontrollsystem

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 1 og nr. 7

Beskrivelse av krav

Alle virksomheter som importerer, omsetter eller bruker fluorholdige eller ozonreduserende stoffer i Norge plikter å ha et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (internkontroll).

Virksomheten skal sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelige, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten.

Internkontrollforskriften gir bestemmelser bl.a. om at det skal være rutiner som skal bidra til å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav – herunder krav om håndtering av f-gasser. Rutinene skal være skriftlige.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

GBD har internkontrollsystem som er utarbeidet for bransjen, men som GBD mener ikke er tilpasset deres behov. De har planer om å gå over til et internkontrollsystem som er mer tilpasset deres aktiviteter.

I GBDs internkontrollsystem mangler informasjon om plikter de har i henhold til f-gassreguleringen. Under tilsynet kom det også fram at de i liten grad kjente til kravene i dette regelverket. GBD mangler dermed rutiner som sikrer at kun de med opplæringsbevis kan betjene tappe – og servicemaskinene for f-gass, og at f-gass kun selges til kjøpere med opplæringsbevis evt. gyldig sertifikat.

Anmerkning 1: GBD kan med fordel ha en samlet oversikt over all f-gass som sendes ut av virksomheten

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

GBD fører register over solgt f-gass, slik regelverket krever. Gassen som sendes til Isovalor er registrert i avfalldeklarering.no og der er det mulig å få ut en samlet oversikt.

Under tilsynet opplyste GBD at kun en liten andel av avtappet gass blir solgt. Men da vi kikket på den samlede oversikten over all eksport av kjølegass fra GBD, se avvik 2, viser det seg at hittil i år er ca 30 prosent av gassen solgt.

For å ha en fullstendig oversikt over all håndtering av f-gass, kan GBD med fordel etablere en samlet oversikt over både solgt gass og avfallsdeklart f-gass.

Anmerkning 2: GBD kan med fordel etablere skriftlig rutine for kontroll og forebyggende vedlikehold av f-gass tappemaskin

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

GBD har fire tappemaskiner og én servicemaskin for tapping av f-gass. På servicemaskin utføres jevnlig vedlikeholdskontroll, bl.a. bestemt ut fra driftstimer. Vedlikeholdsintervall ligger i maskinen, og det er maskinen som gir beskjed om når det er behov for ny kontroll.

Tappemaskinene, som består av pumpe og slanger, er det ikke etablert fast vedlikeholdskontroll for. GBD opplyste at operatører sjekker slangene før bruk av maskinen, og dersom det er antydning til sprekkdannelse blir slangene byttet ut.

For i større grad å hindre unødig utslipp av f-gass i forbindelse med tapping av gass, kan GBD med fordel etablere skriftlig rutine for forebyggende vedlikehold av slanger og annet utstyr.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av produktkontrollloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er produktkontrollloven § 8. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Grønvolds Bil-Demontering AS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Annicken Hoel
- Ingvild Kvien

Kontaktperson hos GBD

- Karl Morten Dalen

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg ble kontrollert under tilsynet:

- Grønvolds Bil-Demontering AS, Ringsaker

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Fluorholdige klimagasser:

- Internkontroll
- Salg
- Vedlikehold på anlegg
- Tømming av anlegg

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften), kapittel 6a "Regulering av fluorholdige stoffer"
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Oversikt over solgt gass og oversikt over gass sendt til destruksjon
- Internkontrollsystemet – herunder oversikt over relevante sertifikater

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

I avfallsdeklarerer.no er det samme EAL-kode for KFK, HKFK og HFK. Merk at dette er ulike gasser med ulik regulering. Gassen R134a er en HFK-gass. Det er viktig at beholdere og følgepapirer ved salg til andre verksteder blir merket med korrekt gass.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Mathieu Veulemans
seksjonsleder

Annicken Hoel
tilsynsleder

Kopi til:
Ringsaker kommune
Statsforvalteren i Innlandet